

Členění vnitřních oddílů mikropoetiky

Tato příručka usiluje zpracovat analýzu literárního díla z hlediska jeho vnitřních komponent a oborů klasické poetiky. Nazývala by se *Literární mikropoetika*, kdyby hledisko věcné adekvátnosti předem neodstrašovalo běžného čtenáře. Snaží se navrhnout k svému popisu vhodné kalkulace i bez těžkopádné matematické pruderie a vykládat záležitosti literární formy evolučně na pozadí **historické etnopoetiky** načrtnuté v jiných studiích.¹ Věřím, že tradiční studium vnitřní stavby literárních děl bude zavedením studií makropoetiky odvedeno do řečiště **mikropoetiky**. Ta bude zahrnovat zejména oddíly klasické poetiky a rétoriky a z moderní filologie stylistiky.

Celkový plán mikropoetiky se pokouší nastínit tab. 5. Zvukovou organizaci verše studuje tradičně **prozódie** (versologie, rytmika, metrika), ale stejně svéprávný je i podobný oddíl v **prosologii**, nauce o obsahové, formální a zvukové organizaci prózy. Umělecká próza rovněž řeší otázky paralelismu rytmu, tempa, odměřování času, přízvukování promluvy a intonačního reliéfu, i když spíše okrajově. Mezi oddíly versologie zařazuje zkusmo nepříliš běžné termíny strofika (teorie členění básnického projevu do slok), sylabika (teorie počítání slabik), podika (teorie veršové stopy, řec. *pous, podes*), teorie grafické a fonetické interpunkce (puntuace, punktologie).

Mikropoetika bude ovšem vedle tradiční poetiky obsahovat i nové oddíly jako **genologie** (nauka o literárních žánrech), **tématologie** (teorie tématu), **naratologie** (studium rozvoje vyprávění příběhu) a **rhématika** (nauka o perspektivách zpracování stejného tématu) a **ikonika** (teorie zobrazení).

Mikropoetika – teorie vnitřní výstavby literárního díla

Poetika (řec. *poiétiké techné*) – teorie výstavby primárně básnické formy a literárního diskursu (angl. literary discourse)

- * **metaforika**, eidetika, imagologie (angl. *imagery*)
teorie ikon, obrazů, symbolů a jiných forem básnického zobrazení
- * **prozódie** – teorie zvukové organizace literárního diskursu
- * **textologie** – teorie textu a jazykového materiálu
- * **tematologie** – studium tematické výstavby díla
- * **prosologie** – teorie románové a povídkové prózy
- * **rétorika** – teorie řečnického projevu
- * **stylistika** – stylových studium výrazových prostředků primárně u prozaického projevu
- * **genologie** – teorie básnických a literárních žánrů

¹ Pavel Bělíček: *Historická poetika I: Poetika folklóru*. Praha 2001; *Prehistoric Dialects I-II*. Praha 2004.

Prozódie – studium zvukové stránky verše a promluvy
Versologie (něm. <i>Verslehre</i>) – teorie zvukové výstavby verše <ul style="list-style-type: none"> * strofika – studium strofické stavby a členění básnického celku do slok (sonet, refrén, epóda) * metrika (něm. <i>Metrik</i>) – studium veršového metra * rytmika (angl. <i>rhythmics</i>) – teorie veršového a hudebního rytmu * konsonance – studium zvukové shody konců nebo počátků veršových úseků (asonance, aliterace, rým sdružený a obkročný, vnitřní rým)
Prosologie – studium analogických zvukových efektů v próze <ul style="list-style-type: none"> * stylistika – výzkum osobitých zvláštností a výrazových prostředků prozaického stylu
Tematologie – teorie syžetu
<ul style="list-style-type: none"> * tématika (franc. <i>sujetologie</i>, angl. <i>thematics</i>) - nauka o výstavbě syžetu * rhématika (angl. <i>rhematics</i>) – studie výpravné perspektivy tématu díla od expozice po katarzi a myšlenkový závěr * naratologie, narativistika (něm. <i>Erzähltheorie, Narrativistik</i>) nauka o stavbě příběhu a tematické organizaci vyprávění * ikonika, ikonologie, eidetika, imagologie, alegorika – studium literárního zobrazení ve vztahu k sociální realitě
Rétorika – nauka o řečnictví
<ul style="list-style-type: none"> * rétorika (<i>rhetoric, Rhetorik</i>) – řečnictví, nauka o řečnickém projevu a druhotně i o prozaickém textu * tropika či tropologie – nauka o řečnických sémantických tropech * topika – nauka o ustálených obrazech (<i>topoi</i>) a řečnických <i>loci communes</i>

Tab. 1. *Vnitřní členění mikropoetiky*

Výtah ze studie Pavla Bělička *Encyklopedie soustavné literární vědy. Literární poetika*. Praha 2011, pp. 21-22